

HAJDÚ-BIHAR VÁRMEGYEI ÉRTÉKTÁR

ÉRTÉKES HAJDÚ-BIHAR – VÁRMEGYÉNK KINCSEI KÖZÉPISKOLAI KOROSZTÁLY I. FORDULÓ

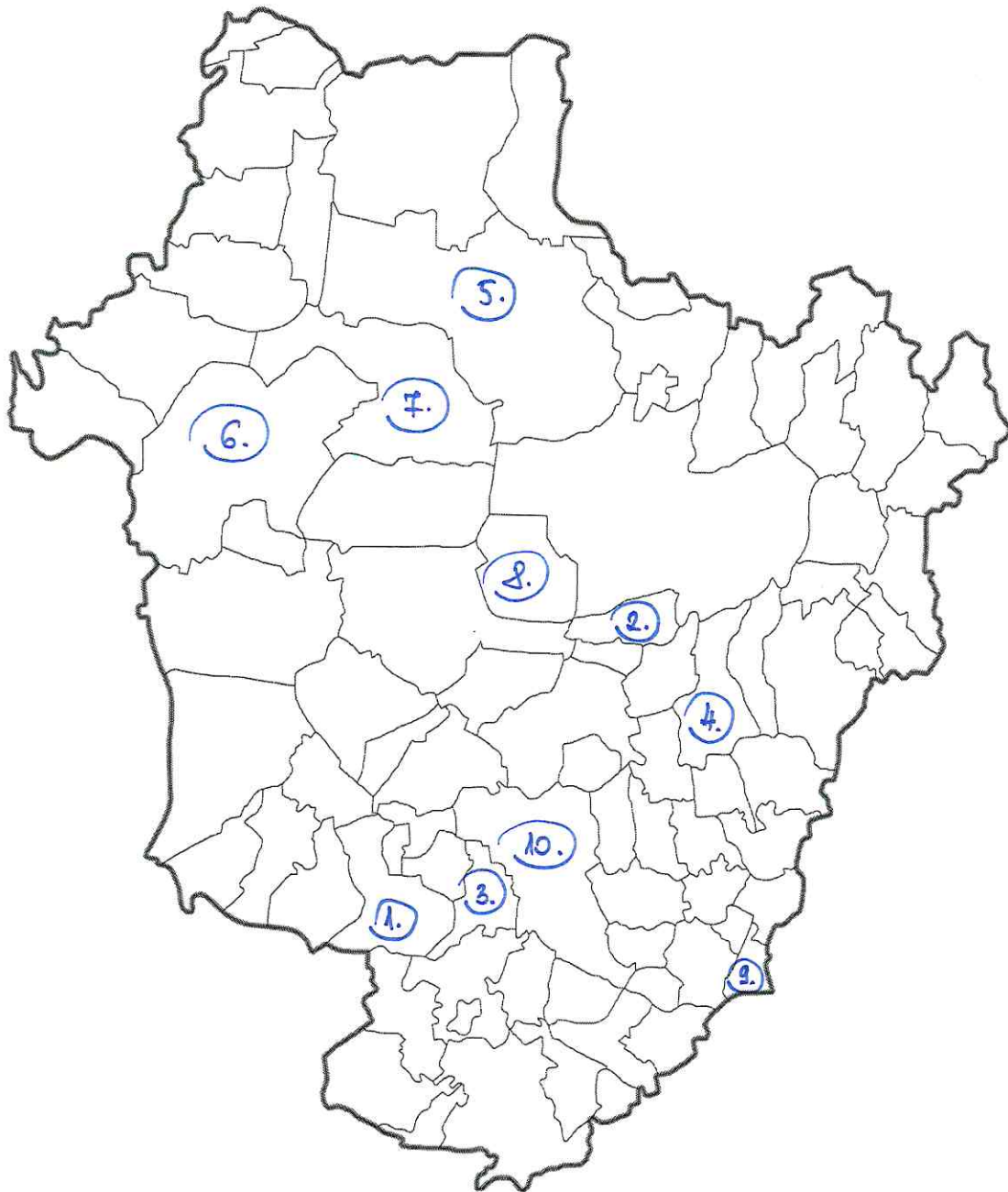
MEGOLDÓKULCS

1. A térképen a vármegyénkben található települések közigazgatási határait jelöltük. A felsorolt értékek mellé írjátok be annak a településnek a nevét, amelyiknek az értéktárban szerepel! Az érték sorszámát írjátok be a térképen oda, ahol az érintett település található! A felsorolt értékek közül egy felvételt nyert a vármegyei értéktárba is. Karikázzátok be!

Sorszám	Érték megnevezése	Település
1.	Füsti kastély	Nagyrabé
2.	Ezeréves tölgy	Mikepércs
3.	Kostemető	Bakonszeg
4.	Bernáth-kúria	Hosszúpályi
5.	Baltazár kastély	<u>Hajdúböszörmény</u>
6.	Sárkánykunyhó	Hortobágy
7.	Semsey-kastély	Balmazújváros
8.	Görbe-Balogh kúria	Ebes
9.	Hodossy-Platthy-kúria	Ártánd
10.	Herpályi apátsági templomrom („Csonkatorony”)	Berettyóújfalu

HAJDÚ-BIHAR VÁRMEGYEI ÉRTÉKTÁR

HAJDÚ-BIHAR VÁRMEGYEI ÉRTÉKTÁR

2. Az alábbiakban a vármegyében található települések értéktáiraiban fellelhető hímzések tulajdonságait olvashatjátok. Írjátok mellé az érték megnevezését!

a) A klasszikus hímzés, zömében kék alapon fehér pamuthímzéssel készült, de a fehér alapon piros virágmotívumok is igen jellegzetesek. A kék alapszín és a fehér kontraszthatás élesen elütővé teszi a mintát és kiemeli a motívumok szépségét. A legfontosabb, hogy egyszínű textilre egyszínű fonallal hímezzünk. Vagy fehérre fehérrel, esetleg pirossal, kézzel vagy kék anyagra fehérrel. A lényeg az, hogy ne legyen olyan színes, mint például a kalocsai. Mintáinkban a vadrózsa, a szegfű és a margaréta jelenik meg. A hímzéssel díszített ruhadarabok öt nagyobb csoportba oszthatók: Férfi ruhák: kötény, férfiing, Női ruhák: ing, alsószojnya, kötény, Alkalmi textíliák: jegykendő, Használati tárgyak: asztalterítők, dísztörülközők, díszpárnák, vászontarisznyák; Díszítőelemek – lakások díszítésére használt textíliák, lepedővégek, monogramok.

Az érték megnevezése: **Furtai hímzés**

b) Ma a vászonhímzést háziszöttesre, takácsvászonra varrják, a hímzőfonal színe vajszín, ekrü, drapp, esetleg fehér, mintaszerkezete egyszerű levelek száruk, kacsok. Öltéstípusai a láncöltés és a magas lapos öltés. Motívumai a kelyhes, tulipános, szíves, rozmaringos, agancsos, babás, lóherés, bimbós. A vászonhímzéseket díszítik még aszúrral vagy subrikával, de ezek nem kötelező elemei a vászonhímzéseknek. A fehérhímzés alapanyaga a gyolcs és a puplin, hímzőfonala minden esetben fehér színű, öltéstechnikája laposöltés, száröltés, huroköltés, lyukhímzés. A hímzés motívumai és a minták elnevezései a természetet idézik, margaréta, csillagvirág, vadrózsa, tulipán, szőlőlevél, gyöngyvirág, tubarózsa, lóhere, rák, levelek, kacsok. Ezeket az elemeket rendezik mindig újabb és újabb kompozíciókba. Megállapítható, hogy a legjellegzetesebb motívuma a rák, amely már egy 1552-es nemesi tarsolyon is szerepelt, és utalt a régi foglalkozásra, a rákászatra, melynek nagy hagyományai voltak a településen.

Az érték megnevezése: **Komádi hímzés**

c) A növényi ornamensekből építkező, virágtőben összerendezett minták szimmetrikus elrendezésűek, díszítőmotívumaiban pedig igen korai, reneszánsz elemeket őriznek. A hímzés egyes elemei a hosszasan elnyújtott, lantformájú tulipánok, kunkorgók, makkok, pávaszemek. A mintákat ritka lapos öltéssel, sodrott zöld selyemfonállal varrják ki úgy, hogy a díszítmények egy különleges, szálkás minta hatását keltik. Az egyszínű zöld díszítményt a motívumok közepébe helyezett piros, vagy bordó árnyalatú pettyek élénkítik.

Az érték megnevezése: **Debreceni női kisbunda hímzémintája**

HAJDÚ-BIHAR VÁRMEGYEI ÉRTÉKTÁR

3. A leírás alapján nevezzétek meg a vármegyei értéktárban is szereplő programot/rendezvényt, és írjátok mellé, hogy melyik településen kerül megrendezésre!

a) A program a település legrégebbi, ma is élő szokáshagyománya. Tulajdonképpen egy zajkeltő felvonulás, melyet évente egyszer rendeznek a város főterén. A szokás korábban a pásztorok hagyománykörébe tartozott, bajelhárító, bőség- és szerencsekívánó jellegű volt. Az ostorpattogatás a gonosz erőket hivatott elűzni. Eredetmagyarázó mondája szerint a hajdúk török feletti győzelmére is emlékeztet. A monda szerint a hajdúk ezen a napon csaptak össze a törökökkel. A törökök elűzésében szerepe volt a zajkeltésnek, az ostorpattogatásnak, kolompolásnak is. Erre emlékezve a településen évről évre megtartják a rendezvényt, amely újabban hagyományörző pásztorfelvonulással, tűzijátékkal és koncertekkel egészül ki.

Program: **Szilveszteri csergetés**

Település: **Hajdúszoboszló**

b) Az 1937-ben megrendezett program az „öreg” hajdúvárosok olyan kulturális, gazdasági megmozdulása volt, amely méreteivel, hatásaival és szervezettségével országos visszhangot váltott ki. A nagyszabású rendezvény megálmodója Csiha Antal gimnáziumi tanár egykor a Hajdúság nagy seregszemléjének szánta. Számítása a gondos és körültekintő szervezésnek köszönhetően beigazolódott. Az 1937. szeptember 5. és szeptember 12. között megrendezett alkalom országra szóló programmá nőtte ki magát, a rendezvényt Darányi Kálmán miniszterelnök nyitotta meg. A város 1994-ben „felélesztette” a régi hagyományt, 2015-ben már 23. alkalommal került megrendezésre.

Program: **Hajdúhét**

Település: **Hajdúböszörmény**

c) A rendezvény keletkezése az idők homályába vész. A Tiszántúl jelentős alakalmává a vasút megépítését követően vált, amikor 1892-ben hivatalosan is engedélyezték évi kétszeri megtartását, szabályozták működését és a híd mellett nem kis költséggel a helyszínét is kialakították. A két világháború között fellendült kereskedelem kikényszerítette, hogy Debrecen városa 1931-ben a településen újra két országos állatvásár megtartására kapjon jogosítványt. A második világháború végletesen szétzilálja az állatállományt, az azt követő időszak gyökeresen átalakítja a tulajdonviszonyokat, a jószágtartás és a legelőgazdálkodás körülményeit. A program elsorvadt, majd megszűnt. A második világháborút követően 1965 óta újra évről évre megtartják. Sokat változott arculata, állandóságát sokadalma adja. A program Debrecen és a helyszín település több évszázados szoros kapcsolatát megidéző kultúrtörténeti és turisztikai esemény. Jelenleg is élő hagyomány.

Program: **Hídi vásár**

Település: **Hortobágy**

HAJDÚ-BIHAR VÁRMEGYEI ÉRTÉKTÁR

d) Évről évre július első szombatján rendezik meg a rendezvényt, melynek központi szerepet betöltő, hungarikumként is elismert étele rengeteg embert vonz és csábít a településre. A rendezvényt élő koncertek, népi iparművészek kirakodóvására, helyi és környékbeli művészeti csoportok előadása, különböző gyermek és szórakoztató programok, a kedvezményes áron kapható méltán híres leves, illetve a Tisza közelsége teszi teljessé.

Program: **Halászlé Fesztivál**

Település: **Tiszacsege**

e) A híres debreceni Kollégium kulturális hagyományában a zenének is nagy szerepe volt, hiszen a többszólamú karéneklés kezdete a Kollégium sokoldalú professzorának, Maróthi Györgynek a nevéhez fűződik. Az 1739-ben megalakult és ma is „élő”, sok dicsőséget megélt Debreceni Református Kollégiumi Kántus, híd a múlt és a jelen között. A több évszázados zenei hagyományok alapozták meg a magas rangú esemény létrejöttét. A Debreceni Kodály Kórus alapító karnagya, Gulyás György kezdeményezésére indult újtára. Debrecenben az ötvenes évek végén egymás után kezdtek megszólalni a rendezvény névadójának alkotásai, s ebből egyenesen következett, hogy 1961-ben, az első ízben megrendezett program az ő nevét viselje. Ritkán hallani manapság olyat, hogy egy kulturális rendezvény több mint öt évtizedet tudhat maga mögött.

Program: **Bartók Béla Kórusverseny**

Település: **Debrecen**

HAJDÚ-BIHAR VÁRMEGYEI ÉRTÉKTÁR

4. Tegyetek rendet! Számos olyan kiemelkedő nemzeti érték van, melyek elnevezése valamely városhoz köthető, azonban ez most egy kissé összekeveredett. Kössétek össze a helyes párokat!

Vecsési	savanyú káposzta
Aradi	Szabadság-szobor
Pozsonyi	kifli
Ajka	Kristály
Szentkirályi	ásványvíz
Szegedi	papucs
Debreceni	páros kolbász
Újfehértói	fürtös meggy
Tokaji	Írótabor
Bajai	halászlé
Szerencsi	csokoládé
Hortobágyi	karikás ostor
Hollóházi	porcelán
Egri	Bikavér
Karcagi	birkapörkölt

HAJDÚ-BIHAR VÁRMEGYEI ÉRTÉKTÁR

5. Soroljátok fel!

1.) Soroljátok fel legalább három olyan, a vármegyében található települést, amelynek gyógyvize felvételt nyert az érintett település értéktárába! (a további 2 plusz pontot ér.

1. Nádudvar
2. Hajdúszoboszló
3. Hajdúnánás
- +1. Hajdúböszörmény
- +2. Püspökladány, Kaba

2.) Soroljátok fel azt a három értéket, melyek a Természeti környezet kategóriában kerültek az értéktár piramis csúcsára!

1. Az Aggteleki karszt és a Szlovák-karszt barlangjai
2. Kaptárkövek és a bükkaljai kőkultúra
3. Tiszavirág és tiszavirágzás

3.) Soroljátok fel három olyan hangszer, mely kiemelkedő nemzeti érték hazánkban! (a további 1 plusz pontot ér)

1. A citera és citerajáték hagyománya a magyar nyelvterületen
2. Magyar cimbalom
3. Tárogató
- +1 Hosszifurugla

HAJDÚ-BIHAR VÁRMEGYEI ÉRTÉKTÁR

6. Írjátok a szaggatott vonalra a képen látható hungarikumok pontos megnevezését!

1. székelykapu

2. szikviz

HAJDÚ-BIHAR VÁRMEGYEI ÉRTÉKTÁR

3. kürtőskalács

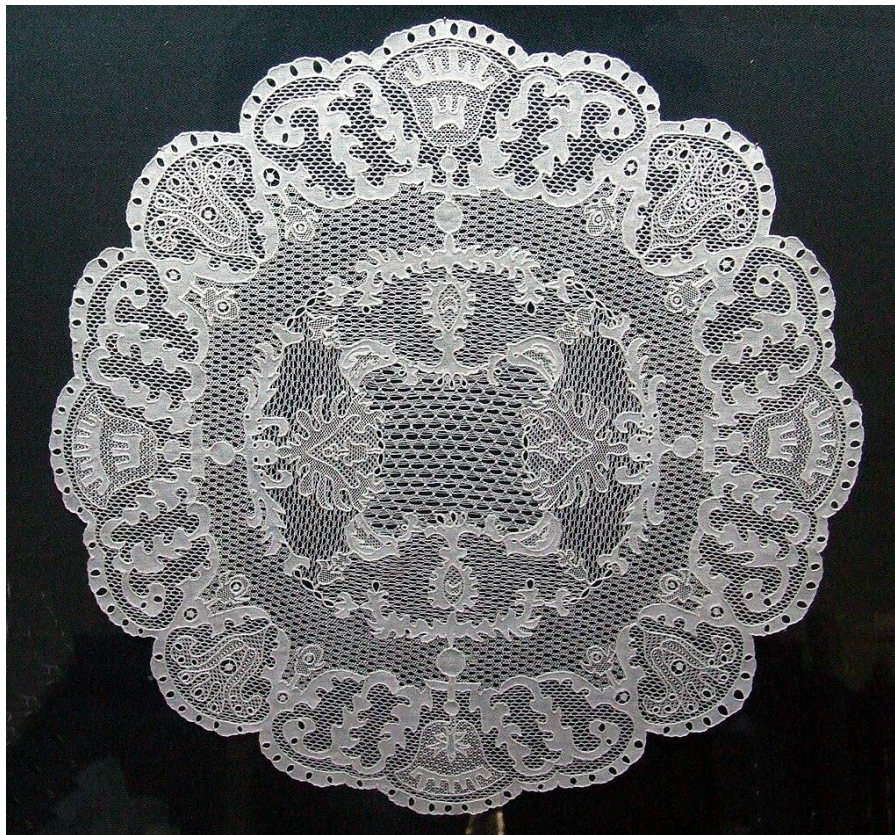
4. a magyar tanya

HAJDÚ-BIHAR VÁRMEGYEI ÉRTÉKTÁR

5. Teqball mint sport

6. halasi csipke

HAJDÚ-BIHAR VÁRMEGYEI ÉRTÉKTÁR

7. Keresztrejtvény

1. Dr. Dely Mátyás állatorvos a szegények jószágait ingyen gyógyította, csupán ennyit kért cserébe: „Mondjál nekem egy-ot!”
2. Milyen illusztráció látható a 2000-es címletű helyi pénzen, a Bocskai Koronán? Delelő
3. Csikósnyereg más néven.
4. Milyen juh fajta gyapjából készül a Mihalkó-féle hortobágyi pásztorkalap?
5. A magyar népviselet legsajátosabb ruhadarabja, gyapjából készült kabát.
6. „Hajdú sajt”, más néven a parenycához és a mozzarella-hoz hasonló hevített-gyúrt sajt.
7. Az „öreg hajdúvárosok” kulturális megmozdulása, melyet 1994-ben Hajdúböszörmény felélesztett.
8. Melyik hajdúsági csárda került be a Debreceni Települési Értéktárba 2019-ben? Helyileg Józsa településrészén található.
9. A hajdúhadházi Vadas Csárda épülete ez volt a XVIII. században.
10. Ezen a településen található a Széchenyi Ferenc Tájémuzeum.
11. Ez a kabai érték a Debreceni Református Kollégium Múzeumában található, 2,601 kg tömegű és fekete színű.

1.	M	I	A	T	Y	Á	N	K														
							2.	M	É	N	E	S										
								3.	P	R	I	C	C	S								
								4.	M	E	R	I	N	Ó	I							
								5.	S	Z	Ú	R										
6.	K	A	S	H	K	A	V	A	L													
7.	H	A	J	D	Ú	H	É	T														
8.	R	Ó	Z	S	Á	S																
9.	C	S	A	P	S	Z	É	K														
							10.	E	B	E	S											
							11.	M	E	T	E	O	R	I	T							

Megfejtés: népművészet

HAJDÚ-BIHAR VÁRMEGYEI ÉRTÉKTÁR

8. Kreatív feladat – Írjatok egy verset!

Engedjétek szabadon a fantáziátokat, és írjatok egy verset, melynek központi eleme a Hungarikumok között szereplő Zsolnay porcelán és kerámia! A vers terjedelme 6 versszak, melyek mindegyike legalább 4 soros.